

Farewell to Prof. Andrzej Nowakowski — the Nestor of Lublin Endocrinology

The late Andrzej Nowakowski (24 November 1942–26 September 2021)

In the daily rush, in the midst of activities and duties, we still hope that we have enough time for everything we have planned. We were convinced that we would soon meet our former Boss - Professor Andrzej Nowakowski during the 20th anniversary of the Endocrinology, Diabetology, and Metabolic Diseases Clinic of the Medical University of Lublin. The ceremony was fast approaching and was to be graced by the presence of the founder of Lublin endocrinology, our great mentor — Professor Andrzej Nowakowski.

Unfortunately, his death came unexpectedly, forcing us to abandon our wonderful plans. With our heads bowed in humility, we accept the fact that God had his own plans, and it was the moment at which He decided to summon our Professor.

The 26th of September 2021 was the day when our beloved teacher, mentor and great friend, and at the same time the first Head of the Department of Endocrinology, then the only one in eastern Poland, passed away. He was an undisputed authority, an outstanding specialist doctor, and a teacher of several generations of medics.

Professor Andrzej Nowakowski was born on the 24th of November 1942 in Janów Lubelski, and after graduating from the Jan Hetman Zamoyski secondary school he began studies at the Faculty of Medicine of the Medical Academy in Lublin.

The Professor linked his entire rich professional life with the Medical University of Lublin - working here for almost half a century, i.e. 47 years. It was here that he also achieved successive levels of his scientific career: in 1974 he defended his doctoral dissertation, in 1988 his habilitation thesis was accepted after completing a six-month scholarship from the Ministry of Health and Social Welfare in the United States, Maryland, and in 2003 he was awarded the title of professor by the President of the Republic of Poland. The experience he gained in the United States had a great influence on the style in which he worked and treated his associates. The Professor's management model did not resemble medieval feudal dependencies at all, but was more of a partnership, which is why our colleagues from other Departments often envied us such a boss.

The Professor's first job as a research and teaching assistant was held in the 2nd Department of Internal Diseases, and for the next 20 years he worked at the Haematology Department of the Medical Academy of Lublin, and then for six years he was the head of the Department of Internal Diseases of the Haematology Clinic. For a year he was the head of the Internal Medicine Clinic of the 2nd Department of Internal Diseases, and on the 1st of June 1992, the Rector of the Medical Academy of Lublin appointed him to the position of the head of the 2nd Department and Clinic of Internal Diseases, which on the 15th of November 2000 was transformed into the Department of Endocrinology, which operated under his leadership for the next 13 years.

In 1991, he was appointed by the Minister of Health and Social Welfare as a member of the Postgraduate Education Committee, whose role until 1994 was to reform and modernise specialised postgraduate education in Poland.

In the years 1990–1993 he was the Deputy Dean of the Faculty of Medicine of the Medical Academy in Lublin. In the years 1995–1999 and 1999–2001, for two terms, he was a regional consultant in the field of internal medicine and endocrinology. In the years 1990–1991 he organized and acted as the head of the Local Department of the Medical Centre of Postgraduate Education in Lublin. From 1989 to 1991 he was a member of the Committee of Clinical Haematology of the Committee of Clinical Pathophysiology of the Polish Academy of Sciences. From 1992 to 1996, when the Medical Academy of Lublin took over the management of postgraduate training for doctors in the macroregion, he organized and conducted postgraduate training for GPs.

In 1995, Professor Andrzej Nowakowski reactivated the Lublin Branch of the Polish Society of Endocrinology and became its chairman.

The scope of the professor's scientific interests included broad issues in the field of internal diseases and haematology, laboratory diagnostics and family medicine, as well as diabetology and endocrinology. He was the supervisor of nine PhD students, and author or co-author of almost 200 scientific manuscripts and journalistic articles.

Professor Andrzej Nowakowski, from the moment of reactivation of the medical self-government, worked in the Lublin Medical Chamber, initially as a judge of the Circuit Medical Court, and from 1998 as its chairman.

During his professional career, he received several awards from the Rector of the Medical Academy for his scientific and organisational achievements, congratulatory letters from the Rector on 20 and 30 years of academic work, and the Gold Cross of Merit on the 50th anniversary of the Medical Academy in Lublin; he also received the Lublin Medal Chamber of Physicians and Dentists for merits in shaping personal patterns and moral attitudes.

The kind of man he was is known exactly by those who had the honour, and at the same time great pleasure, of working with him. Are we able to present his silhouette in just a few sentences? Let's try... He was a great and wonderful man with a good heart, who did not take himself so seriously, which is unheard of today, even for people of this kind. In turn, he did not create an unnecessary distance between himself and others. We all felt comfortable working with him, as he strived to build a supportive team. He pursued his goals by means of request, never pressure, never looked down on people, and all this made even a well-deserved reprimand a valuable lesson and a moral, never a traumatic, experience. When it was vital to make an important decision, he did it; when it was time to say "no", he was firm, but I cannot recall him ever raising his voice to his own employees. He was a man not only extremely noble, but also with a very original, even unique sense of humour, which made him able to joke about himself.

Outside of work, Prof. Nowakowski always pursued numerous passions for many years. He loved to photograph water, especially mountain streams and seas. He was interested in fiction and painting, especially impressionism. He loved traveling, also in the Lublin region. Scientific meetings organised in the beautiful corners of Lublin and its vicinity will forever remain in our memory.

In turn, in the memories of his students, Prof. Nowakowski will remain famous for his calmness and charisma. He was an academic teacher who, during the oral exam in internal medicine, tried to explain any issues the students did not understand until they actually did.

In our memory — his students, pupils, and successors — the Professor will remain a unique personality, a cultured man with high moral standards, a humanist, an excellent scientist, a personal model for medical adepts, the embodiment of goodness and calmness, a doctor respected by his patients, but also a versatile man deeply engaged in the development of endocrinology in the Lublin region.

Our dear Professor, you are and will remain in our hearts forever, and what you taught us will be passed on to subsequent generations of doctors.

We do not live to die, but we die to live forever. M. Buchberger

Marek Derkacz, Beata Matyjaszek-Matuszek

Pożegnanie Prof. Andrzeja Nowakowskiego — Nestora lubelskiej endokrynologii

Ś.P. Andrzej Nowakowski (24.11.1942–26.09.2021)

W codziennym pośpiechu, pośród zajęć i obowiązków, ciągle mamy nadzieję, że na wszystko, co planujemy, wystarczy nam czasu. Tak bardzo wierzyliśmy, że niebawem spotkamy się z naszym byłym Szefem — profesorem Andrzejem Nowakowskim — podczas jubileuszu 20-lecia Kliniki Endokrynologii, Diabetologii i Chorób Metabolicznych Uniwersytetu Medycznego w Lublinie. Uroczystość zbliżała się dużymi krokami i miała być uświetniona obecnością twórcy lubelskiej endokrynologii, naszego wielkiego mentora, profesora Andrzeja Nowakowskiego.

Niestety, ta śmierć przyszła zupełnie niespodziewanie, szybciej, niż się spodziewaliśmy, zmuszając do weryfikacji naszych wspaniałych planów. Z pokorą i pochylonym czołem przyjmujemy fakt, że Pan Bóg miewa własne plany i właśnie teraz postanowił zaprosić naszego Profesora do siebie.

Dzień 26 września 2021 r. jest tym, w którym odszedł od nas nasz kochany Nauczyciel, Mentor i Wielki Przyjaciel, a jednocześnie pierwszy Kierownik Kliniki Endokrynologii, jeszcze wtedy jedynej na wschód od Wisły — niekwestionowany autorytet, wybitny lekarz specjalista oraz nauczyciel kilku pokoleń medyków.

Profesor Andrzej Nowakowski urodził się 24 listopada 1942 r. w Janowie Lubelskim. Po ukończeniu Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Hetmana Zamoyskiego rozpoczął studia na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Lublinie.

Z Uniwersytetem Medycznym w Lublinie Pan Profesor związał całe swoje bogate życie zawodowe, pracując tu niemal pół wieku — aż 47 lat. Tu pokonywał kolejne szczeble kariery naukowej: w 1974 r. obronił pracę doktorską, w 1988 r. przyjęto jego rozprawę habilitacyjną po odbyciu sześciomiesięcznego stypendium naukowego Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej w Stanach Zjednoczonych (Maryland), a w 2003 r. otrzymał tytuł profesora z rąk Prezydenta Rzeczypospolitej. Doświadczenie, jakie zdobył w Stanach Zjednoczonych, miało duży wpływ na styl, w jakim pracował i traktował swoich współpracowników. Model zarządzania Profesora w niczym nie przypominał średniowiecznych feudalnych zależności, przeciwnie, był czymś na kształt partnerstwa. Koledzy z innych Klinik często zazdrościli nam takiego Szefa.

Pierwszą pracę na etacie asystenta naukowo-dydaktycznego Pan Profesor podjął w II Klinice Chorób Wewnętrznych, kolejne 20 lat przepracował w Klinice Hematologii Akademii Medycznej w Lublinie, następnie przez 6 lat pełnił funkcję ordynatora Oddziału Chorób Wewnętrznych Kliniki Hematologii. Przez rok pełnił obowiązki kierownika Kliniki Interny II Katedry Chorób Wewnętrznych, a z dniem 1 czerwca 1992 r. JM Rektor Akademii Medycznej w Lublinie powołał go na stanowisko kierownika II Katedry i Kliniki Chorób Wewnętrznych, która w dniu 15 listopada 2000 r. została przekształcona w Klinikę Endokrynologii. Przez kolejnych 13 lat klinika ta działała pod kierownictwem Pana Profesora.

W 1991 r. został Pan Profesor został powołany przez Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej na stanowisko członka Komitetu Edukacji Podyplomowej — komitet ten do 1994 r. pracował nad zreformowaniem i unowocześnieniem specjalistycznego kształcenia podyplomowego w naszym kraju.

W latach 1990–1993 Pan Profesor pełnił funkcję prodziekana Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Lublinie. W latach 1995–1999 oraz 1999–2001 przez dwie kadencje pełnił funkcję konsultanta regionalnego w dziedzinie chorób wewnętrznych oraz w dziedzinie endokrynologii. W latach 1990–1991 organizował i pełnił obowiązki kierownika Terenowego Oddziału Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego w Lublinie. W latach 1989–1991 był członkiem Komisji Hematologii Klinicznej Komitetu Patofizjologii Klinicznej Polskiej Akademii Nauk. Od 1992 r. do 1996 r. wraz z przejściem przez Akademię Medyczną w Lublinie opieki nad szkoleniem podyplomowym lekarzy w makroregionie organizował i prowadził szkolenia podyplomowe dla lekarzy POZ.

W 1995 r. profesor Andrzej Nowakowski reaktywował Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Endokrynologicznego, którego został przewodniczącym.

Zakres zainteresowań naukowych Profesora obejmował szerokie zagadnienia z zakresu chorób wewnętrznych i hematologii, diagnostyki laboratoryjnej i medycyny rodzinnej, diabetologii, endokrynologii. Był promotorem dziewięciu doktoratów, autorem lub współautorem prawie 200 prac naukowych i artykułów publicystycznych.

Profesor Andrzej Nowakowski od chwili reaktywowania samorządu lekarskiego pracował w Lubelskiej Izbie Lekarskiej, początkowo jako sędzia Okręgowego Sądu Lekarskiego, a od 1998 r. jako jego przewodniczący.

W czasie pracy zawodowej kilkakrotnie otrzymywał nagrody JM Rektora Akademii Medycznej za osiągnięcia naukowe i organizacyjne, listy gratulacyjne JM Rektora w związku z 20- i 30-leciem pracy akademickiej oraz Złoty Krzyż Zasługi i Odznakę 50-lecia Akademii Medycznej w Lublinie, otrzymał również Medal Lubelskiej Izby Lekarskiej za zasługi kształtowania wzorców osobowych i postaw moralnych.

Jakim był człowiekiem, wiedzą dokładnie ci, którzy mieli zaszczyt i zarazem wielką przyjemność pracować z Nim. Czy w kilku zdaniach jesteśmy w stanie przybliżyć Jego sylwetkę? Spróbujmy... Był to wielki i wspaniały Człowiek, o dobrym sercu. Między sobą a ludźmi nie tworzył niepotrzebnego dystansu. Pracując z nim, mieliśmy wszyscy poczucie komfortu, bowiem Profesor pragnął budować wspierający się zespół. Do celu dążył przy użyciu prośby, nigdy nie stawiał na rozwiązanie siłowe, nigdy nie traktował innych z góry, a to wszystko sprawiało, że nawet zasłużona reprimenda była cenną lekcją z morałem, nigdy zaś traumatycznym przeżyciem. Gdy trzeba było podjąć ważną decyzję, robił to, gdy należało powiedzieć „nie” — potrafił być stanowczy, nigdy jednak nie podnosił głosu na własnych pracowników. Był to Człowiek nie tylko niezwykle szlachetny, ale również o wyjątkowym i bardzo oryginalnym, wręcz niepowtarzalnym poczuciu humoru, który jako jeden z niewielu potrafił również żartować z samego siebie.

W życiu prywatnym prof. Nowakowski od zawsze realizował liczne pasje. Uwielbiał fotografować wodę, zwłaszcza górskie potoki czy morza. Interesował się literaturą piękną i malarstwem, zwłaszcza impresjonizmem. Kochał podróże, także te w naszym regionie. Na zawsze w naszej pamięci pozostaną zebrania naukowe organizowane w pięknych zakątkach Lublina i jego okolicach.

Z kolei we wspomnieniach studentów prof. Nowakowski pozostanie słynącym ze spokoju i charyzmy nauczycielem akademickim, który podczas ustnego egzaminu z chorób wewnętrznych umiał bez problemu wytłumaczyć każdemu studentowi wszystko to, czego ten nie umiał i...robił to aż do skutku.

W naszej pamięci, pamięci Jego uczniów, wychowanków, następców, Pan Profesor pozostanie jako niepowtarzalna osobowość, człowiek o wysokiej kulturze osobistej i wysokich standardach moralnych, humanista, znakomity naukowiec, wzór osobowy dla adeptów medycyny, uosobienie dobroci i spokoju, szanowany przez pacjentów lekarz, ale także osoba wszechstronna i głęboko zaangażowana w rozwój endokrynologii na Lubelszczyźnie.

Nasz Drogi Profesorze — jesteś i pozostaniesz na zawsze w naszych sercach, a to czego nas nauczyłeś prześlemy kolejnym pokoleniom lekarzy.

Nie żyjemy przecież po to, by umierać, ale umieramy, aby żyć wiecznie. M. Buchberger

Marek Derkacz, Beata Matyjaszek-Matuszek